

Нові підходи до захисту прав засновників акціонерних товариств

Олександр Гарагонич

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри господарського
права та господарського процесу
Інституту права Київського
національного університету імені
Тараса Шевченка

АТ набуває прав юридичної особи з дати його державної реєстрації в установленому законодавством порядку. Законодавець у ч. 5 ст. 9 Закону про АТ державну реєстрацію відносить тільки до дев'ятого етапу процедури створення АТ.

Створення АТ здійснюється за такими етапами:

1) прийняття зборами засновників рішення про створення акціонерного товариства та про емісію акцій;

2) подання заяви та всіх необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

...

9) реєстрація товариства в органах державної реєстрації;

...

Відносини між засновниками у процесі створення АТ мають складну правову природу.

На закріплення у законодавстві певного підходу до захисту прав засновників впливають характерні риси відносин, які виникають між ними.

Відносини між засновниками у процесі створення АТ мають **вольовий характер**, оскільки виникають і реалізуються на основі волевиявлення засновників, обов'язково проходячи крізь їх свідомість і виражаючи їх волю.

З урахуванням відносного характеру відносин між засновниками законодавцем встановлюється принцип, згідно з яким умови, на яких створюється АТ, визначаються одноголосним рішенням засновників, тобто шляхом узгодження волевиявлення усіх засновників.

Для забезпечення захисту прав та інтересів засновників у процесі створення АТ відповідно до ч. 3 ст. 9 Закону про АТ також може використовуватися договірний механізм узгодження волі засновників.

Інструментом захисту прав засновників АТ при застосуванні договірної механізми є засновницький договір.

Відносини між засновниками у процесі створення АТ також мають **економічний характер**.

Про економічний характер даного виду відносин свідчить їх матеріальний зміст, фактична та юридична обтяженість засновників основним ризиком підприємницьких турбот і невдач.

З урахуванням економічного характеру відносин між засновниками, згідно із Законом про АТ кожний засновник товариства повинен оплатити повну вартість придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій (ч. 3 ст. 11), яке повинно бути здійснено до державної реєстрації АТ (ч. 5 ст. 9).

Відносини між засновниками АТ до його державної реєстрації мають **відносний характер**, оскільки вони опосередковують взаємовідношення кожного засновника з іншими засновниками у процесі створення АТ.

Тільки між особами, які прийняли рішення про заснування АТ можуть розміщуватися акції у процесі створення товариства (ч. 4 ст. 9 Закону про АТ). Мало того, придбані акції засновники не можуть відчужувати або обтяжувати зобов'язаннями аж до моменту реєстрації звіту про результати розміщення акцій (абз. 2 ч. 3 ст. 11 Закону про АТ).

Юридичний зміст відносин між засновниками АТ до його державної реєстрації становлять суб'єктивні юридичні права та обов'язки засновників АТ

Для запобігання зловживань з боку засновників, а також з метою захисту інтересів інвесторів в акції, які емітуватимуться уже АТ, ч. 3 ст. 13 Закону про АТ встановлено заборону закріплення у статуті АТ надання засновникам товариства додаткових прав чи повноважень порівняно з майбутніми акціонерами, які набудуть права власності на акції після державної реєстрації АТ

Засновник, який у процесі створення АТ придбав акції під час їх приватного розміщення, уже до державної реєстрації є носієм корпоративних прав, що засвідчуються акціями, крім права відчужувати та обтяжувати зобов'язаннями такі цінні папери.

Відносини, які виникають між засновниками до державної реєстрації АТ з приводу виникнення, зміни, реалізації або припинення корпоративних прав, що засвідчуються акціями створюваного товариства, **є корпоративними**, як різновид господарських.

Для вирішення питання про підсудність спорів між засновниками АТ, яке не було створене, пропонуємо ч. 6 ст. 30 ГПК України доповнити абзацом другим такого змісту:

«Спори, що виникають з корпоративних відносин між засновниками акціонерного товариства, державну реєстрацію створення якого не було проведено, розглядаються господарським судом за місцем проведення зборів засновників, які прийняли рішення про створення такого товариства. Якщо місце проведення зборів засновників акціонерного товариства встановити неможливо, спір між його засновниками розглядається господарським судом м. Києва»

Дякую за увагу!